

SCHOOLZIEKTEN

Het schoolgaan veroorzaakt neusbloeding, hoofdpijn, zenuwziekten, bloedarmoede en bleekzucht...

Het ontvangen van onderricht, het leren lezen en schrijven, het behalen van een diploma is steeds een "must" gebleken in de geestelijke ontwikkeling van een kind tot volwaardig burger in de actieve maatschappij. Zo denkt er toch iedereen over, dat is een waarheid als een koe, of is het niet ?

Schrik ik me een aap, beste lezer, wanneer ik laatst een artikel onder ogen kreeg in een vergeelde almanak Vooruit, voor het jaar 1910. De vooroorlogse periode, waarin de klassenstrijd nog volop aan de gang is, de strijd voor het algemeen stemrecht, de uitbuiting van de werkende klasse steeds welig tiert, de kinderarbeid. Nu had ik me voorgesteld dat onze voorouders zeker de loftrumpet van het onderwijs zouden gestoken hebben, de school zouden gezien hebben als het instrument bij uitstek, om hun kinderen een betere toekomst te waarborgen. Maar neen, het artikel is doorspekt van negatieve uitlatingen over de toenmalige pedagogie. Het kind is de dupe van het hele manke gebeuren, het kind gaat aan het schoolbezoek ten onder...

— "Bij een eersten aanblik schijnen de twee deelen van het woord "schoolziekten" niet bij elkander te passen. Eene school is eene plaats waar het kind lichamenlijk, geestelijk, zedelijk wordt opgevoed en dus beter, volmaakter wordt.

Past gij het woord "school" op een gebouw of huis toe, dan denkt gij aan een woning die ruimer, hooger, luchtiger is dan een werkmans- of een burgershuis. En toch, wie spreekt van schoolziekten, bedoelt ziekten die eigen zijn aan scholieren, erger nog, ziekten of ziekelijkheid waarvan óf de school óf het leeren de oorzaak is.

Laten wij dit alles naderbij beschouwen. In dagbladen, boeken, statistieken lezen wij wel eens dat in de meeste beschaafde landen het kind van zijn 6de tot zijn 12de of 13de jaar schoolgaat, maar in werkelijkheid is dat niet altijd zoo. Te Gent, bijvoorbeeld, zenden werklieden — ook burgers — hunne kleintjes naar school als zij hun derde jaar hebben bereikt. Soms nog vroeger, want in ieder der laagste klassen van de bewaarscholen zitten daar kleintjes die hun derde jaar nog niet voltrokken hebben.

Laten wij een oogenblik, net als in een sprookje, zoo'n kleine jongen, een Jantje, veronderstellen, dat op 31 maart drie jaar oud is. De winter loopt ten einde. Ook is klein Jantje schier van einde oktober — bijna zes

maanden — binnenshuis gebleven. Het knaapje heeft dus zes maanden geene voldoende hoeveelheid lucht ingeademd; in den winter ook worden wij door de zon stiefmoederlijk behandeld. Ziet maar, einde maart, naar de bloemen op uw vensterkozijn, ze zijn misschien wel verdord, gestorven bij gebrek aan licht en lucht, en zoo gij ze in 't leven hield, is hun groen blad bleeker geworden. En nu vraag ik het u in gemoede : meent gij niet dat, waar een eenvoudigen bloempot zes maanden lang gebrek had aan licht en lucht, uw Jantje, dat toch ook net als een bloem een zonnekind is, aan gebrek aan lucht en licht geleden heeft ?

Alle kinderen, maar vooral stadskinderen, gaan lichamelijk 's winters minder vooruit dan 's zomers : kinderen groeien trager gedurende den winter dan gedurende den zomer; wat meer is, niet alleen de groei van hun lichaam, maar ook hunne spierkracht is geringer geworden gedurende het gure seizoen.

En nochtans, wat gaat er met ons driejarig Jantje gebeuren ? Wel, met Paschen gaat het naar school..., in andere woorden, men gaat het opsluiten in eene kooi, juist met den aanvang van de lente, als de lucht helder wordt.

...

Worden de kinderen op school slecht behandeld ? Zijn onze schoollokalen misschien niet hygiënisch ingericht ? Wel zeker ! De schoolhygiëne gaat met rasse schreden vooruit; op school worden de kleintjes liefderijk behandeld, maar er bestaan moeilijkheden waartegen niemand opkan, gevaren die niemand weten kan. Wat men al doe om de scholen te reinigen en te verluchten, schoollucht is en blijft ongezond.

Op school ook verliest het kind zijn eigen persoonlijkheid, het maakt deel uit van eene kudde, het moet zich dus aan het kuddeleven gewennen. De onderwijzeres is goed, ze is ontwikkeld, ze richt haar onderwijs naar de beste leermethodes in, ze is vol toewijding, maar ze moet toch hare kleintjes op de bank leeren zitten, en op die bank moeten zij zich stilhouden en er niet afkomen, dan als zij het beveelt. Och kom, zegt ge voorzeker, op eene bank zitten is toch zoo lastig niet ! Maar gij volwasen mensch, als ge eet, kout, schrijft of luistert, zit toch liever op een stoel. Op een stoel zit ge alleen, op een bank zitten de kleintjes met twee of drieën. Een kind dat neerzit op een bank, dat vóór zich een lessenaar heeft en achter zich weer een lessenaar heeft, is in al zijne bewegingen belemmerd : vooral het voor- en achter buigen van de romp is lastig, tenzij het jonge wezen de schouders opsteekt en de borstkas ineendrukt ! Maar het kind zit niet lang op de bank, het mag soms rechtstaan, wellicht marscheeren, wandelen, ja, maar zelfs in de meest gunstige omstandigheden zit het toch drie à vier uur tusschen zijne lessenaar geprangd en dat niet één dag, maar de hele week, van zijn derde tot zijn twaalfde jaar, en als het wel begaafd is dan begint eerst de ware marteling, want

begaafde kinders zendt men naar middelbare, naar normaal en naar hoogeschoolen. — Let wel op dat we schrijven, “als het kind begaafd is”, wat beteekent dat wij de beste onder de beste kiezen, dat we een selectie maken om de goede leerlingen te verzwakken, later zwakker kinderen voort te brengen en op die wijze het geslacht der toekomst, het vaderland, de menschheid groote schade te berokkenen.

Al onze lezers weten wat men verstaat door kinderziekten : mazelen, roodvonk, roode- of scharlakenkoorts, kinkhoest.

Vele menschen verkeeren in den waan, dat men als kind aan die ziekten zijn tol moet betalen, maar dat “moeten” is nog niet bewezen. Wat echter wel bewezen is dat hoe jonger een kind door een dier ziekten is aangedaan, hoe meer gevaar het loopt er van te sterven.

Alle onderwijzers weten dat het soms genoeg is dat één scholier door mazelen wordt aangetast opdat twee, drie dagen later heel de klasse er door gaat.

Laten wij echter een kind veronderstellen dat aan die gevaren opspartelt. Op zijn zesde levensjaar gaat het over naar de lagere school en leert al spoedig lezen, schrijven, rekenen. Met dat lezen en schrijven staat schoolmyopie in zeer nauwe betrekking. Er zijn wel is waar menschen, die bijziende geboren zijn, maar dat zij, die aanleg tot bijziendheid hebben, op school in de beste voorwaarden verkeeren om dit gebrek te zien aangroeien, zal wel niemand betwijfelen. Denkt maar aan de donkere grijze schalie, aan de duistere grift, aan de gebogen houding van het hoofd, waarbij het bloed naar hersenen, voorhoofd en oogen werd gejaagd, aan het glanzend schrijfpapier, aan de schoolboeken waarvan zo weinig drukkers zich afvragen welke lettertype, welk papier voor het gezicht de best geschikte zijn.

Toch is myopie nog de grootste schoolplaag niet, want er bestaan er nog ergere: In de 17de eeuw reeds kloeg mevr. de Maintenon er over dat de juffrouwen van Saint Cyr zulke verkeerde houding aannamen, en de beroemde dame heeft zeker nooit geweten, dat zij aan paedagogie deed toen ze de juffrouwen van hare kostschool vermaande recht op te zitten. De ziekte waaraan de juffrouwen van Saint Cyr leden, noemen de mannen van de wetenschap scoliose of ruggraatverkrumming. Die ziekte wordt ongemeen in de hand gewerkt door het Engelsch of liggend schrift dat sedert de 18de eeuw in zwang is. Om u te overtuigen hoe nadeelig het aan de menschelijke ontwikkeling is, moet gij maar een schrijvend kind nagaan. Het steekt den linker schouder vooruit, kromt den rug, ziet op zijn werk niet met beide oogen te gelijk, maar het buigt het hoofd rechts zoodat het linkeroog of het rechteroog dicht bij het papier komt dan het andere. Onvermijdelijk moet het daarbij twee ongelijke oogen krijgen. Een schrijvend of lezend kind heeft doorgaans neiging, om het gansch gewicht van den romp op ééne heup te laten rusten.

Schoolkinderen leeren en studeeren niet alleen op school, maar te huis, en t'huis, helaas ! Ik moet u zeker niet zeggen hoe en waar het huiswerk der meeste kinderen geschreven wordt : op een hoekje van de koffietafel, aan de toonbank in den winkel, bij eene buurvrouw; persoonlijk hebben wij een kind gekend, een meisje, wier moeder "ouvreuse" was in 't Nederlandsch Tooneel te Gent, zoodat het meisje drie maal per week haar huiswerk in Minards' Schouwburg schreef.

Het uitbreiden der schoolprogramma's heeft eveneens nadeelig op de gezondheid der kinderen ingewerkt. Honderd jaar geleden leerde men eerst lezen, daarna schrijven, eindelijk rekenen. Nu vat men alle vakken gelijker tijd aan, men voegt er altijd bij, zoodat de geleerdheid een rivier wordt die zich in de breedte uitzet en die dan ook in breedte wint, wat zij in diepte verliest.

Van daar ook dat de grieven, die wij tegen de school hebben, al grooter en grooter worden : het schoolgaan veroorzaakt neusbloeding, hoofdpijn, zenuwziekten, bloedarmoede, bleekzucht. Geleerdheid maakt de kinderen vroeg rijp. De sociale verantwoordelijkheid van het geven en verspreiden van onderwijs is zeer groot. In alle landen, in Duitschland, Nederland, België, Engeland, waarschuwen de geleerden ons tegen de gevaren der schoolsche overlading. En zelfs al deden zij dat niet, toch doet de terugslag zich op de meest natuurlijke wijze gevoelen. Die terugslag heet sport. Honderd jaar lang heeft de mensch te veel en te lang zich op de boeken versuft. Nu valt hij in eene andere overdrijving, namelijk die van het turnen, roeien, balspelen, loopen, springen, en wat al meer. We moeten langzamerhand de toestanden verzachten, de scherpe hoeken van het werk der volksbeschaving afronden.

Daarom vestigen wij de aandacht onzer lezers op een voorstel, dat uitgaat van de gemeenteonderwijzers van Gent. Sedert verscheidene jaren stellen die heeren aan den gemeenteraad voor om, jaar in jaar uit, de scholen 's namiddags te vier uur te laten uitgaan. Heden eindigen de scholen 's winters te vier, en van Maart tot Augustus te half vijf.

...

Wat een verschil tusschen het kleine, weerlooze boekenwormpje waartoe onze hedendaagsche opleiding het kind vernedert, en het vrije wezen waartoe de dichter het kind, den mensch der toekomst, opleiden wil. Vrijheid voor het kind, dat is lucht en leven, dat is zonnelicht, dat is spel en beweging ! Een zonnige kindsheid slaat op den heelen toekomstigen levensloop terug. Dat men met luider stem voor het volkskind eische : meer licht, meer lucht, minder dwang, eene natuurlijke kalme opvoeding, die de gezondheid en de schoonheid waarborgt van het toekomstige geslacht. (M.L.C. 1909)

We komen van verre... het hedendaags onderwijs wordt voortdurend

vernieuwd, aangepast aan nieuwe noden. Met de prachtige zomer 82 achter de rug, zal onze schoolgaande jeugd zonder problemen, gewapend met de nodige dosis vitaminen, aan de slag gaan om dit nieuwe schooljaar zonder "schoolziekten" door te komen.

RENÉ HESPEL
Aug. 82

BRON

Almanak Vooruit 1910 – 30ste jaargang
Volksdrukkerij, Hoogpoort Gent – 1909

WAT IS ER VAN DE LIEVE ?

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN STAD GENT T.D. BRUGGEN EN WATERLOPEN	
SANERING EN HERKALIBRERING VAN „HET LIEFKEN” TE GENT - WONDELGEM BIJZONDER BESTEK NR.3320	GEZIEN EN VOORGESTELD DOOR DE HOOFDINGENIEUR - DIRECTEUR 5 MOET-ER 1
	AANGENOMEN DOOR HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN SCHEPENEN IN ZITTING VAN 7 SEPTEMBER 1981 DE STADSSECRETARIS DE SCHEPEN VAN OPENBARE WERKEN
OPGEMAAKT DOOR HET STUDIEBUREAU N.V. S.W.K. EEDVERBONDKRAAI 95 9000 GENT GENT, AUG. 1981. <i>Thijs</i> EEN DIRECTEUR	VASTGESTELD DOOR DE GEMEENTERAAD IN ZITTING VAN 21 SEPTEMBER 1981 DE STADSSECRETARIS DE BURGEMEESTER P. DE PAEPE
DOSSIER NR 5A67/18 PLAN NR 1. WIJZIGINGEN	
SCHAAL 1/10000 OPP. 0.12m ²	
OVERZICHTSPLAN.	

In september '81 werd nevenstaand dossier aangenomen door het college van burgemeester en schepenen. Het betreft hier de sanering en herkalibrering van "het Liefken", een deel van het historisch Lievekanaal (1251-1269), dat eens de eerste verbinding vormde tussen Gent en de Noordzee (1). In januari '82 maakten sommige kranten inderdaad gewag van mogelijke werken aan het Liefken. Aangezien koffiedik-kijken geen verantwoorde wetenschappelijke methode is, stapte "Ghendtsche Tydinghen" resoluut naar de – eveneens Gentse – firma Denijs, gespecialiseerd in o.a. water- en collectorwerken (2), om zijn licht over deze zaak op te steken.

De geplande werken behelzen het meest noordelijk gelegen gedeelte van het Liefken te Wondelgem, vanaf de Koning Boudewijnlaan, beter bekend als de "industriebaan", tot aan de spoorweg Gent-Eeklo benoorden